

تیر در پای امام علی

کلیدواژه: تیر، پای امام علی علیه‌السلام، نماز.

پرسش: آیا قضیه درآوردن تیر از پای حضرت علی علیه‌السلام در هنگام نماز صحت دارد؟
پاسخ: این داستان در بسیاری از منابع حدیثی با نقل‌های مختلف آمده است. هرچند منابع و کتاب‌هایی که این داستان را نقل کرده‌اند از منابع دسته اول روایی نیستند، ولی از آنجا که اولاً: در منابع متعدد اعم از منابع شیعه و اهل سنت آمده، ثانیاً: مؤلفان این کتاب‌ها و ناقلان این داستان از علمای معروف و شناخته شده هستند. ثالثاً: محتوای این داستان برخلاف عقل و نقل نیست، بلکه عقل و نقل امکان وقوع چنین حادثه را تأیید می‌کند؛ بنابراین براساس معیارهای علمی نقل و بیان اصل این داستان اشکالی ندارد.

فهرست مندرجات

- ۱ - داستان درآوردن تیر از پای امام علی
- ۲ - علل صحت داستان فوق
 - ۲.۱ - اولاً
 - ۲.۲ - ثانیاً
- ۳ - استناد به ادله عقلایی
 - ۳.۱ - عشق به عبادت
 - ۳.۱.۱ - دلیل حس نکردن خارج شدن تیر
 - ۳.۲ - حفظ حضور قلب در نماز
 - ۴ - یادآوری چند نکته
 - ۴.۱ - اول
 - ۴.۲ - دوم
- ۵ - پانویس
- ۶ - منبع

داستان درآوردن تیر از پای امام علی

متن زیر از تفسیر کشف الاسرار میبیدی گرفته شده: "... و در آثار بیارند که [علی|علی - علیه‌السلام -]] در بعضی از آن حرب‌ها تیری به وی رسید؛ چنان‌که پیکان اندر استخوان وی بماند. جهد بسیار کردند، جدا نشد. گفتند: تا گوشت و پوست برندارند و استخوان نشکنند، این پیکان جدا نشود. بزرگان و فرزندان وی گفتند: اگر چنین است، صبر باید کرد تا در نماز شود که ما وی را اندر ورد نماز چنان‌همی بینیم که گویی وی را از این جهان خبر نیست. صبر کردند تا از فریض و سنن فارغ شد و به نوافل و فضایل نماز ابتدا کرد. مرد معالج آمد و گوشت برگرفت و استخوان وی بشکست و پیکان بیرون گرفت و علی اندر نماز بر حال خود بود؛ چون سلام نماز باز داد، گفت: درد من آسان‌تر است. گفتند چنین حالی بر تو رفت و تو را خبر نبود. گفت اندر آن ساعت که من در مناجات الله باشم، اگر جهان زیر و زبر شود یا تیغ و سنان در من می‌زنند، مرا از لذت مناجات الله از درد تن خبر نبود".

علل صحت داستان فوق

این داستان در بسیاری از منابع حدیثی با نقل‌های مختلف آمده است. هرچند منابع و کتاب‌هایی که این داستان را نقل کرده‌اند از منابع دسته اول روایی نیستند، اما براساس معیارهای علمی، نقل و بیان اصل این داستان اشکالی ندارد؛ این معیارها عبارتند از:

← اولاً

در منابع متعدد اعم از منابع شیعه و اهل سنت؛ مانند: ارشاد القلوب دلمی، الانوار النعمانیة، المناقب المرتضویة، حلیة الابرار، منتهی الآمال، محجة البیضاء، و همچنین کتاب‌های فقهی مثل عروة الوثقی آمده است. [۱] [۲] [۳] [۴] [۵] [۶] [۷] [۸]

← ثانیاً

مؤلفان این کتاب‌ها و ناقلان این داستان از علمای معروف و شناخته شده هستند. ثالثاً: محتوای این داستان برخلاف عقل و نقل نیست؛ بلکه عقل و نقل امکان وقوع چنین حادثه را تأیید می‌کنند؛

استناد به ادله عقلایی

در توجیه عقلایی این مسئله دو دلیل می‌توان ذکر کرد:

← عشق به عبادت

از ویژگی‌های مهم علی بن ابی‌طالب علیه‌السلام، عشق به عبادت است. تا جایی که ابن ابی‌الحدید معتزلی در شرح نهج البلاغه می‌نویسد: "حضرت علی - علیه‌السلام - در عبادت، عابدترین مردم بود؛ نماز و روزه‌اش از همگان بیشتر بود و مردم نماز شب و ملازمت بر اذکار و مستحبات را از او آموختند". [۹]
آن حضرت چنان خاشعانه به عبادت می‌پرداختند و با تمام وجود به خدا توجه داشتند که برای خارج کردن تیری که در جنگ صفین به پای حضرت اصابت کرده بود و نمی‌توانستند آن را از پایش در آورند، در نماز در حال سجده از پای او خارج کردند. و چون حضرت از نماز فارغ شدند، متوجه خارج شدن تیر گردیدند؛ و قسم یاد کردند که اصلاً خارج کردن تیر را احساس نکردند. [۱۰] [۱۱] [۱۲] [۱۳]

← دلیل حس نکردن خارج شدن تیر

زیرا نماز که عمود دین است، ستون خیمه معراج و مناجات خواهد بود و نمازگزار در عروج به سوی معبود و در نجوی با اوست. بنابراین چشم و گوش و دست و پا در اختیار معبود است نه در اختیار خود نمازگزار و چون ایمان علی بن ابی‌طالب - علیه‌السلام - براساس شناخت حقیقی بود و عبادت خدا را به‌عنوان زیارت او می‌دانست و نماز را شهود الاهی و زیارت معبود می‌داند و خدا را زیبا مطلق می‌بیند، هرگز خود را نمی‌بیند و آزادانه خدا را می‌پرستد و از هرچه رنگ تعلق دارد، آزاد است. [۱۴]

← حفظ حضور قلب در نماز

حالات پیامبران، امامان و اولیای خداوند در نماز همیشه به یک حال و به یک منوال نیست. گاهی با حفظ حضور قلب، به عالم کثرت و مظاهر مادی هم توجه دارند و از آنها غافل نیستند و اگر مسئله‌ای پیش آید، در صورت لزوم واکنش نشان می‌دهند و گاهی هم غرق در عالم ملکوت می‌شوند و به جز ذات پاک کبریایی، چیزی نمی‌بینند و به آنچه در اطرافشان رخ می‌دهد، هیچ توجهی ندارند؛ حتی از بدن خود غافل می‌شوند انگار که دستگاه حواس ظاهری آنان در هنگام جذب عشق و عرفان ربانی، از فعالیت خویش باز می‌ماند و آنچه را به بدن‌هایشان مربوط می‌شود، احساس نمی‌کنند. بیرون کشیدن تیر از پای امام علی - علیه‌السلام - در هنگام نماز در حال سجده از این قبیل است. [۱۵] [۱۶]

یادآوری چند نکته

← اول

با توجه به این‌که نقل‌های متعدد و متفاوتی از این قضیه شده است که در بعضی‌ها ظاهراً بوی غلو و اغراق استشمام می‌شود، اما این به اصل داستان صدمه‌ای نمی‌زند و به نظر ما اصل داستان همان است که از کتاب‌های شرح نهج البلاغه و حیات عارفانه امام علی علیه‌السلام در قسمت توجیه اول بیان کردیم.

← دوم

این قضیه، نه تنها موجب آسیب رساندن به مقام و شأن حضرت امام علی - علیه‌السلام - نیست، بلکه موجب تکریم و تعظیم نسبت به آن حضرت خواهد شد؛ زیرا همان‌طور که زنان مصر از دیدن جمال حضرت یوسف علیه‌السلام، دیگر خود را ندیدند و در اختیار خود نبودند و به‌جای تزیین انگشتان خود را بریدند، حضرت علی - علیه‌السلام - هم، چون فقط زیبا مطلق را می‌بیند و تمام اعضای بدن در اختیار خدای متعال و معبود و معشوق حقیقی است، دیگر خود را نمی‌بیند و به مظاهر مادی توجهی ندارد و پیکان تیر را از پای آن حضرت در سجده نماز بیرون آوردند و آن حضرت عنایتی نداشتند.

پانویس

- ↑ جزایری، سید نعمت الله، الانوار النعمانية، ج ۲، ص ۲۷۱، چاپ شرکت چاپ تبریز.
- ↑ دیلمی، ارشاد القلوب، ج ۲، ص ۲۵ و ۲۶، انتشارات ناصر، قم، چاپ اول، ۱۳۷۶.
- ↑ کشفی حنفی، مجد صالح، المناقب المرتضوية، ص ۲۶۴.
- ↑ قمی، شیخ عباس، منتهی الآمال، ص ۱۸۱، چاپ‌خانه احمدی، چاپ نهم، ۱۳۷۷.
- ↑ فیض کاشانی، محجة البیضاء، ج ۱، ص ۳۹۷ و ۳۹۸، بیروت.
- ↑ بحرانی، سید هاشم، حلیة الابرار، ج ۲، ص ۱۸۰.
- ↑ جزایری، سید نعمت الله، الانوار النعمانية، ج ۲، ص ۳۴۲، چاپ شرکت چاپ تبریز.
- ↑ هم‌چنین کتاب‌های فقهی؛ مثل عروة الوثقی، مجد کاظم یزدی، بحث عبادات، باب صلاة.
- ↑ عبدالحمید ابن ابی‌الحدید، شرح نهج البلاغه، ج ۱، ص ۲۷، دار احیاء الکتب العربیة. ﷻ
- ↑ حبیب الله، خوبی، شرح نهج البلاغه، ج ۸، ص ۱۵۲.
- ↑ جوادی آملی، عبدالله، حیات عارفانه امام علی (ع)، ص ۶۳ و ۶۴، مرکز نشر اسراء، چاپ چهارم، ۱۳۸۵.
- ↑ کتب مذکور در پاورقی شماره ۱.
- ↑ جوادی آملی، عبدالله، حیات عارفانه امام علی (ع)، ص ۶۲ و ۶۴، مرکز نشر اسراء، چاپ چهارم، ۱۳۸۵.
- ↑ جوادی آملی، عبدالله، حیات عارفانه امام علی (ع)، ص ۶۲ - ۶۴، مرکز نشر اسراء، چاپ چهارم، ۱۳۸۵، با تغییر و تلخیص.
- ↑ جوادی آملی، عبدالله، حیات عارفانه امام علی (ع)، ص ۶۲ - ۶۴، مرکز نشر اسراء، چاپ چهارم، ۱۳۸۵.
- ↑ مطهری، مرتضی، امامت و رهبری قم: صدرا، چاپ چهارم، ۱۳۶۵، ص ۱۸۰ و ۱۸۱. ﷻ

منبع

پایگاه اسلام کوئست. ﷻ

رده‌های این صفحه : تاریخ معصومان | تاریخ زندگانی امام علی | فضائل اهل بیت | فضائل امام علی